

POJETÍ GEOGRAFIE A GEOGRAFICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V RVP ZV

CONCEPTIONS OF GEOGRAPHY AND GEOGRAPHICAL EDUCATION IN CZECH NATIONAL CURRICULUM

Spurná Michaela, Knecht Petr, Svobodová Hana

Klíčová slova: geografické vzdělávání, kurikulum, pojetí geografie, obsahová analýza

Key words: geography education, curriculum, conceptions of geography, content analysis

Cílem prezentovaného výzkumu je zjistit, jaká pojetí geografie a geografického vzdělávání jsou zahrnuta v oddílech RVP ZV vymezujících cíle a obsahy vzdělávacího oboru zeměpis.

Zkoumání pojetí geografie a geografického vzdělávání z pohledu učitelů má v zahraničí poměrně dlouhou tradici (Catling, 2014). Vycházíme z předpokladu, že pojetí geografie a geografického vzdělávání je možné zkoumat také pomocí analýzy kurikulárních dokumentů, které stanovují očekávané a upřednostňované pojetí geografie a geografického vzdělávání. Teoretickým nástrojem pro zkoumání pojetí geografie a geografického vzdělávání v Česku byla Catlingova typologie (Catling, 2004), která vychází z historických tradic geografického myšlení a operuje s následujícími kategoriemi pojetí geografie: obecná/popisná geografie, tematická/vysvětlující geografie, geografie studující vztahy mezi člověkem a přírodou, geografie zaměřená na studium míst a environmentální geografie. Pro potřeby analýzy pojetí geografického vzdělávání v Česku je Catlingova typologie rozšířena také o další kategorie, jež budou podrobněji představeny při prezentaci příspěvku. Analyzovány byly oddíly RVP ZV, které vymezují cílové a obsahové pojetí oboru zeměpis. Konkrétně se jednalo o analýzu výroků vymezujících charakteristiku vzdělávací oblasti člověk a příroda a očekávané výstupy vzdělávacího oboru zeměpis. Obsahová validita byla zaručena deduktivním postupem tvorby výzkumného nástroje (vycházejícím z teorie) a postupným iterativním zpřesňováním obsahového vymezení jednotlivých kategorií. Reliabilita námi použitého výzkumného nástroje byla dosažena triangulační shodou tří kódovatelů, autorů této studie. Postupovali jsme dle doporučení Mayringa (2008).

Výsledky výzkumu odhalily nesoulad v cílovém a obsahovém vymezení geografického vzdělávání v RVP ZV. Zatímco charakteristika vzdělávací oblasti Člověk a příroda víceméně reflektuje moderní trendy v geografickém vzdělávání

(akcentované především důrazem na tematickou/vysvětlující geografii a geografii studující vztahy mezi člověkem a přírodou), očekávané výstupy vzdělávacího oboru zeměpis dominantně akcentují tradiční a v mnoha ohledech překonanou obecnou/popisnou geografii. Příspěvek je dílčím výstupem projektu GAČR Pojetí geografie a geografického vzdělávání: pohled učitelů (GA18-08315S).

Abstract: The aim of the presented research is to find out what conceptions of geography and geographical education are reflected in the Czech national geography curriculum. The theoretical background for the deductive content analysis of the selected parts of the document is based on the Catling's typology (Catling, 2004). The typology follows geographic thinking tradition and mainly defines the following perspectives: Globalist, Earthist, Interactionist, Placeist and Environmentalist. The findings show inconsistency of conceptions of geography and geographical education within different parts of the analysed Geography curriculum.

Literatura/References:

- Catling, S. (2004). *An understanding of geography: The perspectives of English primary trainee teachers*. GeoJournal, 60(2), 149–158.
- Catling, S. (2014). *Pre-service primary teachers' knowledge and understanding of geography and its teaching: A review*. Review of International Geographical Education Online (RIGEO), 4(3), 235–260.
- Mayring, P. (2008). *Neuere Entwicklungen in der qualitativen Forschung und der Qualitativen Inhaltsanalyse*. In P. Mayring & M. Gläser-Zikuda (Eds.), *Die Praxis der Qualitativen Inhaltsanalyse* (s. 7–19). Weinheim: Beltz.

